

Perspektivni program in kmetijska služba

Po vojni smo dosegli v razvoju kmetijske službe pomemben napredek. Zgrajeno in obnovljeno je bilo večje število ustanov za pospeševanje kmetijstva, in to:

znanstvenih zavodov 85,
postaj za zaščito rastlin 80,
postaj za zaščito živine 410,
ambulant za živino 450,
postaj in sprejemališč za umetno osemjevanje 250,
velikih drevesnic 47 itd.

Kljub temu pa je kmetijska služba še vedno nerazvita, premalo opremljena in slabo organizirana. Se vedno primanjkuje koordinacije pri delu posameznih ustanov. Razumljivo je, da taka služba ni mogla dovolj pomagati akcijam za pospeševanje kmetijstva, kakršne so: mehanizacija, uporaba umetnih gnojil in kakovostnih semen, zaščita rastlin itd.

Ob vsem tem je bila kmetijska služba doslej v znatnem delu ločena od praktičnega dela za pospeševanje kmetijstva in za spremembe družbenih odnosov na vasi. V svoji praktični dejavnosti — kolikor se je sploh ukvarjala s prakso — kmetijska služba ni bila povezana z zadrugami in drugimi proizvajalnimi organizacijami. Zato so tudi številne akcije za pospeševanje kmetijstva šle mimo zadrug, ki pri njih niso aktivno sodelovale.

Katere službe bomo razvijali

Eden izmed problemov kmetijske službe je tudi sistem nagrajevanja kmetijskih strokovnjakov, ki delajo v zadrugah in drugih kmetijskih organizacijah. Agronom, ki dela na primer v zadrugi ali na kmetijskem posestvu, mora biti nosilec vseh ukrepov za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Zato bi morala biti njegova nagrada po pravilu odvisna od uspeha v proizvodnji, kar doslej pogosto ni bilo tako.

Perspektivni program pospeševanja kmetijstva določa razvoj vrste tehničnih in znanstvenih služb.

Pri nas je najbolj razvita znanstveno raziskovalna služba, katere naloga je, da pomaga vsem drugim službam in proizvajalnim organizacijam pri reševanju različnih problemov. Sedaj imamo šest kmetijskih in štiri veterinarske fakultete in okrog 50 samostojnih zavodov. Mreža teh ustanov za sedaj ne bo povečana, posebno pozornost pa bomo posvečali njihovi tehnični opremljenosti. Računamo tudi z združitvijo ustanov, ki se ukvarjajo z enako problematiko, kar bo pripomoglo, da bomo bolje izkoriščali razpoložljiva sredstva. V prihodnje se bo morala ta služba tesneje povezati s sodobnimi problemi razvoja in tehničnega napredka kmetijstva in prenašati svoje ter inozemske znanstvene dosežke na terensko službo.

Posebno pozornost bomo posvetili tehnični službi kmetijskih organizacij, kakršne so: semenski servisi pri zadrugah in poslovnih zvezah, remontne delavnice, servisi za mehanizacijo, servisi za zaščito rastlin itd. Te važne službe, od katerih je v znatni meri odvisna proizvodnja, so postavljene pod upravo neposrednih proizvajalcev, zadrug, poslovnih zvez in kmetijskih posestev. Od razvoja tehnične službe bo precej odvisno, koliko bodo te kmetijske organizacije sposobne uporab-

ljati sodobna tehnična sredstva v kmetijstvu.

Razen tega bomo še nadalje vztrajno pospeševali tehnične službe, ki imajo javni značaj, kakršne so: veterinarske postaje, postaje za zaščito rastlin, večje drevesnice, ustanove za projektiranje, sekcije za ureditev hudournikov in borbo proti eroziji itd. Te ustanove bomo ustanavljali za področje enega ali več okrajev po stvarnih pogojih in potrebah. Njihova naloga je pomagati delu tehničnih služb in strokovnjakov, ki delajo v kmetijskih službah.

Važno vlogo pri pospeševanju kmetijstva ima tako imenovana posvetovalna služba, katere naloga je, da prenaša pridobitve znanosti na proizvajalske organizacije in da jim nudi stalno strokovno pomoč pri uporabi sodobnih tehničnih sredstev in izvajanju posameznih proizvodnih nalog.

Stanje kmetijskih šol

Številčno stanje kmetijskih šol in fakultet je bilo pred in po vojni naslednje:

	1940	1950	1955
kmetijskih fakultet	2	5	6
veterinarskih fakultet	2	5	4
srednjih kmetijskih šol	3	48	22
šol za kvalificirane delavce	55	67	15
šol za kmetijske proizvajalce	—	—	381

Kmetijsko šolstvo, ki mora dajati kadre za razne službe, ni dovolj razvito. Posebno primanjkuje šol za kvalificirane kmetijske delavce, katerih število je manjše kakor pred vojno. Potrebe po takih šolah pa so velike. Modernizacija in mehanizacija kmetijstva zahtevata kvalificiranega delavca, ki zna manipulirati s sodobnimi tehničnimi sredstvi. Z ustanovitvijo sklada za kadre bodo mogle zadrugne organizacije in kmetijska posestva organizirati in sistematično šolati kvalificirane delavce v kmetijstvu.

Drugače pa je število kmetijskih fakultet in srednjih kmetijskih šol popoluoma zadovoljivo. Drugo pa je vprašanje, kako te ustanove delajo in koliko so sposobne dajati strokovno sposobne kadre. Da bi te šole v bodoče dajale kadre z več praktičnega znanja, naj bi, kakor računajo, izvedle v tej smeri nekaj resnejših sprememb v svojih učnih programih in samem sistemu šolanja. Prav tako bo potrebno te šole in fakultete bolj opremiti z različnimi tehničnimi sredstvi in učili.

Poseben problem je strokovno usposab-

ljanje in izobraževanje zadrugnih kadrov — upravnikov, poslovodij itd. v zadrugah — katerim v znatni meri primanjkuje strokovnega znanja. V nekaterih republikah, na primer v Srbiji in na Hrvaškem, so že začele delati zadrugne šole, kar kaže, da smo se že lotili reševanja tega problema.

Perspektivni program določa odprtje tiza kmetijskih šol in tečajev. Delo teh ustanov bo najtesneje povezano s konkretnimi akcijami, ki jih izvajamo prek zadrug in drugih kmetijskih organizacij zaradi pospeševanja kmetijstva.

Malo strokovnih kadrov v kmetijstvu

Število agronomov z višjo in srednjo izobrazbo je za nad štirikrat večje, kakor je bilo pred vojno. Danes dela v Jugoslaviji okrog 3500 agronomov s fakulteto in 5000 s srednjo izobrazbo. Vendar je tudi to število premajhno, ker stopa naše kmetijstvo na pot modernizacije. Samo kmetijskim organizacijam in Vojvodini primanjkuje okrog 2.400 kmetijskih strokovnjakov.

Veliko število agronomov pa dela izven proizvodnje. Računajo, da dela le 20 odstotkov inženirjev agronomije in 50 odstotkov kmetijskih tehnikov v proizvajalnih organizacijah, medtem ko so vsi drugi zaposleni v raznih ustanovah. V Vojvodini na primer dela na 235 kmetijskih posestvih le 89 inženirjev agronomije; tako pride na enega agronoma nad 2500 ha obdelovalne površine. V zadrugah je stanje še bolj neugodno: na enega inženirja agronomije v vojvodinskih obdelovalnih zadrugah odpade okrog 5.500 ha obdelovalne površine, od 392 kmetijskih zadrug pa ima šele vsaka šesta agronoma (na enega agronoma odpade v kmetijskih zadrugah Vojvodine okrog 25.000 ha obdelovalne površine). Se bolj neugodno je stanje po vsej državi, kjer pride po 1 kmetijski strokovnjak na 21 zadrug.

Da bi se izboljšalo stanje glede razporeda kadrov, bo potrebno, da bodo kmetijske organizacije, predvsem zadrugne in kmetijska posestva, širše stimulirale dijake in študente z dajanjem štipendij. Prav tako bodo morale zadrugne in kmetijska posestva ustvariti boljše pogoje za delo in življenje kmetijskih strokovnjakov, nadalje izpopolnjevati svoj sistem nagrajevanja itd. Od vsega tega bo odvisno, koliko kmetijskih strokovnjakov bo delalo v proizvodnji in kakšno bo njihovo prizadevanje za napredek proizvodnje.

